

Pekudei פְּקוּדֵי פְּרָשַׁת פְּקוּדֵי Boekhouding van. Shemot (Exodus) 38:21-40:38

Verzoening voor het hele volk.

De parasha van deze week Pekudei beschrijft hoe de Mishkan en alles wat ertoe behoorde werd gecreëerd, samen met de speciale priesterlijke kleding. De sidra eindigt met de formele inwijding van Aäron en zijn zonen in het priesterschap door hun rituele zuivering, zalving en het aantrekken van de heilige gewaden. Onze wijzen stellen de beroemde uitspraak (Zevachim 88b) dat de gewaden van de Kohen Gadol (de Hoge priester) verzoening brachten voor de zonden van het volk: De tuniek verzoende voor het bloedvergieten. De broek verzoende voor de ontucht. De tulband bracht verzoening voor arrogantie. De riem verzoende voor (onzuivere) meditatie van het hart. De borstplaat verzoende voor het verwaarlozen van burgerlijke wetten. Het schort wat werd gedragen verzoende voor afgoderij, de mantel verzoende voor laste en de kroon, gedragen op het voorhoofd verzoende voor de schaamte.

De tuniek (kutonet) was een eenvoudig wit kledingstuk dat over het lichaam werd gedragen en dat alle priesters (niet alleen de hogepriester) droegen. De Talmud zegt dat het bloedvergieten goedmaakte, en bewijst dit door middel van een gzerah shavah. Dit is een vorm van interpretatie waarbij exact hetzelfde woord (of de stam van een woord) in twee verschillende contexten voorkomt, waardoor een verband tussen de twee kan worden gelegd. In Bereshiet (Gen) 37:31 lezen we hoe de broers na de verkoop van Jozef, een geit slachtten en Jozefs speciale mantel in het bloed van de geit doopten. Ze gebruikten het bebloede gewaad als bewijs om hun vader Jacob te laten zien dat Jozef was vermoord of verslonden door een dier. Het woord dat gebruikt wordt voor de mantel van Jozef is ook kutonet, hetzelfde woord dat gebruikt wordt voor het kledingstuk van de Kohen. Hieruit concluderen we dat de Kutonet boete deed voor bloedvergieten.

De broek (michnasei bad) was een witte broek die werd gedragen om de onderste helft van het lichaam te bedekken en die verzoening deed voor seksuele immoraliteit. De Talmud bewijst dit vanuit een expliciet vers in de Torah Shemot (Exodus) 28:42 waar HaShem beval dat de broek gemaakt moest worden "om het vlees van hun naaktheid te bedekken". De Hebreeuwse term hier is dan ook precies dezelfde die wordt gebruikt om seksuele onfatsoenlijkheid aan te duiden ('ervah, of gilui arayot).

De witte tulband (mitznefet) verzoent arrogantie. Rabbi Hanina legt hier uit dat de tulband helemaal bovenaan het lichaam op het hoofd werd gedragen, en zo verzoening deed voor mensen die zichzelf op dezelfde manier "aan het hoofd" boven andere mensen plaatsten.

Het laatste van de vier kledingstukken die door de gewone priester worden gedragen, is de avnet, een sjerp of riem. Het was gemaakt van rode, blauwe en paarse wol en was het enige veelkleurige kledingstuk dat door de gewone priester werd gedragen. Het verzoende onreine gedachten, en de Talmud zegt dat we dit weten door het feit dat de sjerp om het hart werd gedragen. In tegenstelling

המקום & Talmud-online.nl

tot wat velen misschien verwachten was dit echter geen riem om de broek op te houden, maar eerder een zelfstandig kledingstuk dat om het bovenlichaam werd gewikkeld.

In het joodse denken is het hart dan ook de zetel van de yetzer hara (kwade neiging) die iemand probeert te laten zondigen door ongepaste gedachten in zijn of haar hoofd te werpen. Het hart is evenzo goed ook de zetel van de yetzer hatov, de goede neiging. Deze twee tegengestelde krachten bevinden zich dus beide in iemands hart. Daarom is de term voor 'hart' die in het dagelijkse Shema wordt gebruikt levavecha, en niet de meer grammaticaal consistente libecha. De eerste zoals u ziet heeft een extra letter, deze dubbele taal verwijst naar de twee neigingen in het hart.

Onze wijzen leren dat men altijd zijn geest boven zijn hart moet houden, met volledige controle over zijn neigingen. De hersenen moeten het hart domineren, en het hart moet de lever domineren. Het Hebreeuwse woord voor lever, kaved (כבד), houdt rechtstreeks verband met kavod (כבוד), "eer". De lever is dus de bron van trots en arrogantie. Deze organen zijn fysiologisch in het lichaam gerangschikt op de manier waarop ze ons eigenlijk bij de les moeten houden: de hersenen (of het intellect) moet bovenaan staan, dan de emoties van het hart daaronder, en het ego helemaal onderaan.

Het frappante hieraan is dus als iemand dit bereikt, met zijn hersenen, m oach (מוח) in het Hebreeuws, boven hun hart, l ev (לב), en hun hart boven hun lever, kaved (כבד) - dan worden ze een melekh (מלך), "koning". Als de letters worden omgedraaid, waarbij iemands eer zwaarder weegt dan zijn emoties, die op hun beurt hun redenering te boven gaan, dan zijn ze klum (כלום), "niets".

Verschil in kleding van de gewone priester en de hogepriester

De Hogepriester droeg nog eens vier unieke kledingstukken. Op zijn voorhoofd zat de gouden plaat die bekend staat als de tzitz die boete deed voor brutaliteit. Dit wordt bewezen door een andere gzerah shavah tussen Shemot (Ex) 28:38, waarin de priester wordt geboden de plaat op zijn metzach, "voorhoofd", te dragen, en Yirmyahu (Jeremia) 3:3, waarin wordt gesproken over het koperen "voorhoofd" (opnieuw metzach) van een losbandige vrouw.

Bovenop de gewone witte tuniek droeg de Hogepriester een me'il, een 'jas' geheel gemaakt van fijne blauwe (techelet) wol. De jas die verzoende lasjon hara de kwade taal. Omdat de Torah stelt dat de jas belletjes aan de onderkant had, die rinkelden terwijl de Kohen liepen. En dus legt rabbijn Hanina uit: "Laat een artikel met geluid komen en boete doen voor een overtreding van het geluid."

Rav Yitzchak Ginsburgh wijst erop dat de term voor bel, pa'amon (פעמון) verwijst naar iets dat resoneert, en deze zelfde wortel wordt bijvoorbeeld gebruikt om te beschrijven hoe de Geest van HaShem binnenin resoneerde l'fa'amo (לפעמו) Shoftim (Rechters) 13:25. Rav Ginsburgh merkt prachtig op hoe de gematria van "Ruach Adonai" (רוח ה') 240 is, gelijk aan die van pa'amon (פעמון). Het is ook gelijk aan me'il ha'ephod (מעיל האפד) de volledige titel van het kledingstuk, zoals in Shemot (Exodus) 29: 5 of 39:22. Hij concludeert dan ook dat als iemand wil dat de Geest van HaShem op hem of haar rust de sleutel hiervan is om zich te onthouden van kwade uitspraken.

De efod of schort, verzoende voor afgoderij. Dit is afgeleid van Hoshea 3:4: “Want de kinderen van Israël zullen vele dagen eenzaam zitten, zonder koning, en zonder prins, en zonder offer, en zonder pilaar, en zonder efod of terafim .” Er wordt aangenomen dat dit vers betekent dat waar er geen efod is, er terafim zullen zijn, en dit zijn de verschillende werktuigen van afgodenaanbidding. Het woord “teraphim” komt meerdere keren voor in de Tenach (zoals in Genesis 31:19 en Rechteren 17:5) het is bijna altijd in verband met afgoderij dat men dit leest.

Op de efod zat de beroemde choshen de borstplaat die volgens de traditie, communicatie met de hemel mogelijk maakte. De borstplaat verzoende voor schendingen van het dinin het burgerlijk recht. We weten dit uit het feit dat de Torah het borstharnas choshen mishpat noemt Shemot (Ex) 28:15. Letterlijk een ‘borstharnas van oordeel’, waarbij de term mishpat typisch verwijst naar rechtszaken en burgerlijk recht (terwijl chukim en edot verwijzen naar op religie gebaseerde rechtszaken).

Zoals we dus zien kon op deze manier de kleding van de Kohen hem helpen bij het vervullen van zijn voornaamste plicht: het brengen van verzoening voor het gehele volk. Toch is er de afgelopen tweeduizend jaar geen tempel geweest en ook geen priesterdienst. We vragen ons dus met recht af , zou er iets in de plaats kunnen komen?

Een Rechtvaardige Jood is een Priester!

Toen de Tempel werd verwoest voerden onze wijzen een aantal praktijken in, dit in plaats van deze Tempelrituelen. Ze verklaarden dat “zolang de Tempel stond, het altaar verzoening deed voor Israël, maar nu doet de tafel van een man verzoening voor hem” (Berakhot 55a). Net zoals de priesters hun handen in een speciaal bassin wasten voordat ze met hun diensten begonnen (en voordat ze terumah aten) voerden de rabbijnen netilat yadayim in, het rituele wassen van de handen voordat ze aan een maaltijd begonnen. Net zoals het offervlees met zout moest worden gebracht, werd het gebruikelijk om het brood in zout te dopen voordat het word gegeten. In plaats van de tempelmenora hebben we nu de Chanoeka-menora, en in plaats van het tempeltoonbrood hebben we nu twee challahs, elk traditioneel gevlochten met zes strengen om de twaalf broden weer te geven die ooit in de tempel werden tentoongesteld.

In veel opzichten zagen de Talmudische wijzen en rabbijnen zichzelf de rol vervullen die ooit door de oude priesters werd vervuld. Belangrijker nog was dat ze leerden dat elke rechtvaardige Jood zichzelf als priester moest zien. Het was en is tenslotte HaShems bedoeling dat heel Israël een “koninkrijk van priesters en een heilige natie” zou zijn Shemot (Ex) 19:6). Veel commentatoren zijn het er zelfs over eens dat de stam Levi alleen vanwege het Gouden Kalf-incident werd aangesteld om het priesterschap over te nemen. Zonder deze tragedie zou elke eerstgeboren man priester zijn, en zou elke andere Joodse man vrijwillig het priesterschap kunnen betreden. Met het oog hierop gaat de Talmud (Bava Kamma 38a) zelfs zo ver dat hij stelt dat “zelfs een niet-Jood die zich met Torah bezighoudt vergelijkbaar is met de Hogepriester.” Een persoon die in de Torah leeft en zichzelf tot het hoogste niveau verfijnt wordt vergeleken met de grootste priester tenminste in spirituele zin.

Als prachtige bevestiging hiervan zien we dat iedere Torah getrouwe Joodse man 'heilige gewaden' draagt die parallel lopen aan de priesterlijke gewaden. Iedereen draagt over het algemeen een overhemd en een broek met riem, samen met hun hoofdbedekking, overeenkomend met de vier gewaden van de reguliere priester (kutonet, michnasei bad, avnet, mitznefet). En er zijn bovendien nog vier speciale voorwerpen die een Jood draagt, parallel aan de unieke kledingstukken van de Hogepriester:

De tzitz- hoofdplaat die bovenop het voorhoofd wordt gedragen is als de hoofdtefillien die " tussen de ogen" wordt gedragen, terwijl de borstplaat die over het hart wordt gedragen lijkt op de armttefillien die in lijn met het hart moet worden gedragen. De efod die over de schouders werd gedragen en tot onder het middel werd uitgerekt, lijkt op het tzitzit katan kledingstuk dat over de schouders wordt gedragen, met franjes die tot onder het middel hangen. De wollen talliet waarmee we ons omhullen, met het liefst blauwe strepen ter herinnering aan techelet (ook zijn er die zwarte strepen hebben de strekking is hetzelfde), lijkt op de speciale blauwe me'il die gemaakt is van fijne techeletwol . En net zoals de me'il pa'amonim bellen langs de zoom had , heeft ook de tallit gewoonlijk een soort van bel-achtige knopen langs de zoom.

Op deze manier heeft dus iedere Jood het vermogen om zich te verheffen tot een priesterachtige status. Dit natuurlijk vooral in plaats van een Tempel. Maar nog beter is het om dit alles te doen en te handelen gezien in het licht van de verklaring in de Torah dat heel Israël een "natie van priesters" zal zijn (Exodus 19:6). Elke Jood kan verzoening tot stand brengen en heus niet alleen voor zichzelf maar voor zijn volk als geheel, elke Jood kan steeds meer goddelijk licht in de wereld verspreiden. Dit alles om te bespoedigen dat Mashiach komt.

Shabbat Shalom Jaacov